

ТЕОРІЯ СТИГМАТИЗАЦІЇ (ІНТЕРАКЦІЇ)

Окрема кримінологічна теорія, розвинена у працях Ф. Танненбаума та Е. Сатерленда, яка пояснює процес криміналізації особистості механізмами соціального таврування та наступної інтеракції. Соціальне таврування – умовний термін, який відображає позначення суспільством (окремими групами чи особами) соціального статусу людини за певним критерієм (так зване «навішування ярликів»; англ. «stigma» – ганьба, безчестя, «stigmatize» – таврувати, ганьбити). При достатньо інтенсивному підтриманні відповідної стигми людина підсвідомо прагне до відповідності їй: людина схильна поводити себе в соціальному середовищі згідно сформованим очікуванням інших суб'єктів (реакція інтеграції). Стигматизація, таким чином, за висловом Е. Сатерленда, прирікає людину до злочинної кар'єри в тих. Якщо після відбуття покарання чи навіть приводу до поліції не вдається позбавитись відповідного ярлику, він вносить суттєві корективи до організації життєдіяльності: зменшується сфера й інтенсивність соціальних зв'язків, розширюються обмеження (формальні чи неформальні) у прийнятті на роботу, отримання банківських позик тощо. Відтак, будучи до певної міри соціально відчуженою, людина починає поводити себе згідно соціальним очікуванням, тобто вчиняти злочини, залучатися до орбіти кримінальної субкультури.

Теорія стигматизація вважається достатньо науково обґрунтованою та знаходить своє широке застосування у наукових дослідженнях та кримінологічній практиці, зокрема в процесі реформування системи ювенальної юстиції, пенітенціарної системи тощо.

Ю.В. Орлов